

Respons

IRAK: Apostasi

Problemstilling/spørsmål:

1. Om islam og apostasi
2. Konvertering fra islam til kristendom i Irak
 - Hvem konverterer i Irak og hvor vanlig er dette?
 - Hva skal til for å anses som konvertitt?
 - Hva konverteres det til?
 - Hva vet vi om de kristne samfunnene som aksepterer konvertitter?
 - Hvem tar affære? Hvem reagerer på konvertering?
 - Hvilke konvertitter blir utsatt for reaksjoner
 - Hva slags reaksjoner blir konvertitter utsatt for?
 - Statens vilje og evne til å beskytte konvertitter mot reaksjoner?

Innledning

Responsen gir en kortfattet redegjørelse av forhold knyttet til konvertering fra islam til kristendom i Irak. Frafall fra islam er forbudt i henhold til islamsk lov men er ikke regulert i forhold til irakisk lov. Konvertitter i Irak kan derfor risikere forfølgelse og trakassering men blir normalt sett ikke strafferettslig dømt i det irakiske rettsvesenet.

Responsen bygger på offentlige og ikke offentlige kilder. En del av informasjonen er innhentet fra relevante kilder i forbindelse med en factfinding-reise til Nord-Irak og Jordan. Betingelsen for samtalene var at kildenes identitet ikke ble offentliggjort.

Om islam og apostasi

Følgende er utdrag fra Landinfos respons om kristne og konvertitter i Iran (Landinfo 2009) og er relevant for apostasi også i Irak.

Apostasi

*Konvertering i en muslimsk kontekst er knyttet til spørsmålet om apostasi – frafall fra islam. Satt inn i en historisk og teoretisk ramme er verden ifølge tradisjonell islamsk lov delt inn i **dar-al-islam**, territorium under muslimsk styre, og **dar-al-harb**, territorium i krig mot muslimer. Konvertering er følgelig først og fremst frafall fra den muslimske enhet, og har i muslimsk historie blitt sammenlignet med høyforræderi eller knyttet til politisk opprør eller opposisjon. Denne tankegangen forklarer også hvorfor kristen misjonering rettet mot muslimer enten er forbudt eller pålagt strenge restriksjoner i de aller fleste muslimske land.*

Rettskilder

Juridisk vurderes apostasi i forhold til islamsk lov, sharia. Koranen og profeten Muhammeds sunna er islamsk lovs fremste autoritative kilder. Sunna er de samlede overleveringene om Muhammed, hans nærmeste familie og første tilhengere, slik de er nedtegnet i hadith-litteraturen (tradisjonen, også kalt overleveringene).

Apostasi i en muslimsk kontekst er ikke bare knyttet til konvertering. Det omfatter også blasfemi, for eksempel krenkelser av profeten Muhammed og muslimsk tro og praksis.

Islamsk lov og apostasi

Koranen og hadith er ikke entydige og klare i spørsmålet om straff for apostasi. Det finnes heller ingen universell tolkning av islamsk lov. De sunnimuslimske og shiamuslimske lovskolene opererer derfor med ulike tolkninger av en rekke religiøse og juridiske spørsmål. Det er imidlertid en samlet oppfatning blant muslimske geistlige og innenfor fiqh, den islamske rettslære, at apostasi er en alvorlig forbrytelse som fortjener straff. Apostasi blir sett på som opprør mot Allah og en trussel mot det muslimske fellesskapet, umma. Muslimske geistlige er uenige om hvorvidt en apostat fortjener dødsstraff og hvem som i så fall skal eksekvere den. Den dominerende oppfatning er dog at en apostat fortjener døden og at muslimske samfunn kan eller skal straffe vedkommende.

I forhold til apostasi skiller den shiamuslimske rettslære seg ikke nevneverdig fra den sunnimuslimske.

Konsekvenser ved apostasi

Apostasi kan i muslimske land få sivilrettslige (tap av eiendoms- og arverett) eller strafferettslige konsekvenser. Forutsetningen for reaksjoner er at konverteringen er kjent og anmeldt til det aktuelle lands myndigheter. I hvilken grad apostasi i praksis kan få strafferettslige eller sivilrettslige konsekvenser i muslimske land, varierer fra land til land. I praksis vil en konvertitt først og fremst få problemer hvis familien er kjent med konverteringen, ikke aksepterer den og presser vedkommende til å vende tilbake til islam eller anmelder konverteringen til politiet.

Respons Irak: Apostasi

Konvertering fra islam til kristendom i Irak

Hvem konverterer i Irak og hvor vanlig er dette?

Det finnes ingen oversikt over hvor mange personer i dagens Irak som har konvertert fra islam til andre religioner.

En konvertitt i Sulemaniya, ansatt i en lokal kirke i Pishdar, anslo i 2007 at rundt 500 kurdiske muslimer i KRG-provinsene¹ hadde konvertert til kristendommen siden 2006 (IRIN 2007).

En artikkel publisert på nettstedet Islam Watch² 1. januar 2007 hevder at 5 000 muslimer i Irak skal ha konvertert siden 2003 (Voice 2007).

Det er imidlertid vanskelig å få bekreftet disse anslagene via åpne kilder.

Flere av dem som faktisk konverterer fra islam bestreber seg på å holde sin nye religiøse identitet hemmelig i frykt for represalier fra omgivelsene (Beehner 2007).

På grunn av sakens sensitivitet og mangel på statistikk og oversikter over antall konvertitter, er det vanskelig å angi karakteristikker av dem. De artiklene Landinfo er kjent med omtaler i størst grad relativt unge menn som konvertitter fra islam til kristendom. Dersom vedkommende har kone og barn, kan en anta at også disse vil konvertere. Dersom vedkommende er ugift kan en regne med at han vil gifte seg med en kristen kvinne. En muslimsk kvinne har ikke lov til å gifte seg med en kristen mann. I de tilfellene dette skjer, må hun først konvertere til kristendommen selv.

Det hevdes fra ulike hold at det er en økende tendens, uvisst hvor sterk, til at unge irakere vender seg bort fra religion (Walden 2008, Tavernise 2008). I en artikkel i New York Times (Tavernise 2008) henvises det til en studie, foretatt i 2008 blant unge irakere bosatt i ulike byer, der det kommer frem at ungdom har blitt desillusjonert i forhold til religion som følge av krigen og all den vold som har blitt utført med støtte fra religiøse ledere. Ungdommen som var gjenstand for denne studien beskyldte religiøse ledere for volden og de negative konsekvensene den fikk for deres daglige liv. Artikkelen refererer også til professorer som uttrykker at det er vanskelig å rekruttere unge til religiøse studier. Likeledes har imamer og religiøst praktiserende i Bagdad og Falluja hevdet at det er langt færre som deltar i fredagsbønnen nå enn det var i 2004 og 2005 (Tavernise 2008).

Hva skal til for å anses som konvertitt?

Mange konvertitter i muslimske land prøver å skjule sin nye religiøse identitet for å unngå trakassering. Omgivelsene vil anse en person som konvertitt i det øyeblikket de får bekreftet forholdene.

¹ Den kurdiske regionalregjeringen (KRG) har selvstyre i Dohuk, Erbil og Sulemaniya.

² Et nettsted etablert av apostater.

Hva konverteres det til?

Med forbehold om at det ikke finnes tilgjengelig statistikk på antall konvertitter, så er det stor grunn til å anta at de fleste som konverterer i Irak går over til kristendommen, som er den nest største religionen i Irak.

Det kan ikke utelukkes at det også forekommer konvertering til andre religioner, men Landinfo kjenner ikke til kilder som bekrefter dette. Det har vært diskutert om kurdere har konvertert til Zoroastrianisme, en tro som tidligere var utbredt i Iran, men formelt sett skal eventuell konvertering følge farslinjen (IRIN 2007, Wikipedia).

Hva vet vi om de kristne samfunnene som aksepterer konvertitter?

I prinsippet aksepterer kristendommen konvertitter fra islam, men tradisjonen blant de khaldeiske og assyriske kirkesamfunnene i Irak har vært å ikke konvertere muslimer for å unngå å provosere det muslimske samfunnet (Murphy 2005).

I henhold til en kristen organisasjon i Erbil, er flere kirker ytterst forsiktige med å bistå muslimer i konvertering til kristendommen ut fra sikkerhetshensyn til personen selv (intervju, mars 2009). Kilden var svært tilbakeholden med å diskutere om konvertering faktisk pågår og ga snarere et inntrykk av at de fleste kirkesamfunn i den kurdiske regionen ikke konverterte muslimer.

Assyrerne er en av de opprinnelige folkegruppene i Irak og deres kristne tro og praksis har blitt respektert i Irak. Religionsfriheten er stilltiende betinget av at de ikke har drevet misjonærvirksomhet (Murphy 2005). Dette har imidlertid ikke utelukket at konvertering innen disse kirkene har funnet sted. Christ Church i Pishdar, Sulemaniya, er en av kirkene som har konvertert muslimer (IRIN 2007).

Under Saddam Husseins regime var det ikke tillatt å etablere nye trosretninger. Etter invasjonen av Irak i 2003 har det imidlertid vært en oppblomstring av evangeliske kirker i Irak (Murphy 2005, IRIN 2007). Det skal hovedsaklig være kristne fra andre trossamfunn som har blitt tiltrukket av de nye evangeliske kirkene, som fortrinnsvis er protestantiske, men også muslimer skal ha blitt forsøkt konvertert til disse. Det foreligger ingen tall som beskriver omfanget.

På tross av uklarhetene knyttet til antallet som konverterer fra islam til kristendommen, så er det enkelte som peker på at konvertering har økt i omfang etter invasjonen i 2003 (IRIN 2007, Voice 2007). I kjølvannet av invasjonen og den påfølgende krigen har diverse humanitære organisasjoner etablert virksomhet i Irak. Noen av disse har vært kristne organisasjoner med flere agendaer (Rennie 2003, IRIN 2007). Muslimske ledere har hevdet at flere av organisasjonene i tillegg til å drive humanitært arbeid, har hatt som mål å spre det kristne budskap (IRIN 2007). En prest i Bagdad har bekreftet at amerikanske religiøse organisasjoner var aktive i Irak umiddelbart etter invasjonen i 2003, men at deres virksomhet tok slutt som følge av at flere kirker måtte stenge pga. angrepene rettet mot dem (IRIN 2007). I tillegg ble flere misjonærer drept. Amerikanske misjonærer innenfor baptistkirken var åpne om sitt engasjement i Irak og uttalte at målet var å omvende den irakiske befolkningen til kristendommen (Rennie 2003).

Respons **Irak: Apostasi**

Enkelte har hevdet at det i mange tilfeller ligger økonomiske motiver bak konvertering til kristendommen (IRIN 2007). Hvorvidt det er pengeutbetalinger eller oppfatninger om at kristne har bedre levekår og sjanser til å få opphold i Vesten, snarere enn religiøs overbevisning, som er avgjørende for at noen velger å endre religion er usikkert. På tross av at kirkeledere i Sulemaniya nekter for at konvertitter får økonomisk gevinst, hevder enkelte i befolkningen at misjonærene utnytter arbeidsløs irakisk ungdom (IRIN 2007). En anonym kilde i Erbil hevdet i mars i år at den anglikanske kirken utbetaler USD 1 000 til konvertitter fra Islam (intervju 2009). Det har imidlertid ikke vært mulig for Landinfo å få dette bekreftet fra annet hold.

Landinfo har ikke videre detaljert informasjon om hvilke kirker som aksepterer konvertitter og hvilke kriterier som er satt.

Forekommer konvertering fra andre trossamfunn enn islam?

Det hevdes at den evangeliske kirke har fått økt oppslutning siden 2003, og at de fleste som knytter seg til denne kirken kommer fra andre kristne kirkesamfunn (Murphy 2005).

I tillegg er det uvisst hvor mange av de religiøse minoritetene som har blitt tvunget til å konvertere til islam i løpet av de siste årene.

Hvem tar affære? Hvem reagerer på konvertering?

Det er fortrinnsvis familien som reagerer på konvertering. Dersom reaksjonene ikke kommer fra nær familie, kan de komme fra andre deler av klanen. I andre tilfeller kan reaksjonene også komme fra andre i nærområdet.

Det har blitt rapportert at politiet i KRG har arrestert konvertitter, men at de ble løslatt kort tid etter (Baker 2005).

Hvilke konvertitter blir utsatt for reaksjoner?

En kan ikke definere hvilke konvertitter som blir trakassert eller angrepet og hvem som ikke blir det. Det en kan si på generelt grunnlag er at konvertitter som holder en lav profil i mindre grad enn andre er utsatt for reaksjoner. Dette vil igjen kunne bero på hvordan konvertittens familie håndterer at et medlem har forlatt islam.

I dagens Irak vil reaksjoner mot konvertitter også kunne inngå i den generelle sekteriske volden i samfunnet. Et eksempel er drapet på en taxisjåfør fra Dohuk i 2005. Vedkommende konverterte fra islam til kristendommen syv år tidligere (Akin 2005).

Hva slags reaksjoner er konvertitter utsatt for?

Konvertitter risikerer utestengelse fra familie og andre sosiale nettverk. Reaksjonene fra familien og andre kan variere i stor grad. En mann fra Dohuk som konverterte i Beirut i 1998 ble angivelig forsøkt drept fem ganger av sin bror (Compass Direct News 2008). I tillegg til drapsforsøk, satte broren også fyr på huset hans. I 2006 ble konvertittens kone og to barn angrepet av en annen bror, angivelig fordi de brakte skam over familien. Datteren som da var 14 år drepte sin onkel i selvforsvar. Hun fikk en dom i Erbil på fem års fengsel for drap utført i selvforsvar, men ble løslatt etter 2 år og fire måneder. Etter løslatelsen har faren igjen fått

trusler fra nær familie (søstre og brors kone), og han frykter nå forfølgelse selv om han har flyttet til et annet distrikt i Dohuk. Det han ser som mulig løsning på konflikten er å betale 10 millioner irakiske dinarer (USD 8,670) i blodpenger til sin brors familie for å gjenopprette fred. Dette beløpet ble fastsatt av retten (Compass Direct News 2008).

UNHCR bekrefter at konvertitter risikerer å bli drept, fortrinnsvis av familiemedlemmer som føler seg vanæret (UNHCR 2007). For øvrig rapporterer UNHCR at muslimer som konverterer til kristendommen kan bli utsatt for ulik type diskriminering som for eksempel å bli tvunget til skillsmisse eller å oppgi eiendom.

Da den irakiske staten ikke aksepterer konvertering fra islam, kan en konvertitt ikke få endret sin religiøse status på det irakiske identitetskortet (UNHCR 2007).

I henhold til personsstatusloven (*Personal Status Law*) mister en person sine arverettigheter dersom han/hun konverterer til en annen religion eller faller fra islam (Personal Status Law 1959, UNHCR 2007).

Statens vilje og evne til å beskytte konvertitter mot reaksjoner

Iraks konstitusjon garanterer religionsfrihet, men samtidig sier konstitusjonen at ingen lover kan være motstridende med islam. Artikkel 89 sier at Iraks føderale høyesterett har rett til å benytte seg av eksperter innenfor islamsk rett, hvilket tilsier at rettsavgjørelser vil kunne bli tatt på bakgrunn av islams fortolkning av loven (Grim 2008). Mange anser denne praksis for å være motstridende med religionsfrihet (Grim 2008). En kan derfor fastslå at konvertering juridisk sett fortsatt er uavklart i Irak.

I tilfellet der en taxisjåfør ble drept av en fremmed i Zakho, Dohuk pga. overgang til kristen tro, ble drapsmannen umiddelbart arrestert. Selv om omgivelsene regnet med at personen ville bli løslatt etter at saken var ferdig utredet, uttalte den lokale politisjefen at han ville kreve dødsstraff for ugjerningen (Baker 2005). Landinfo har ikke kunnet ta rede på hvilken dom som faktisk ble utstedt i denne aktuelle saken.

Det uavhengige U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF) sier i sin rapport om forholdene i Irak for 2008 at irakiske myndigheter ikke har brutt med religionsfriheten i løpet av rapporteringsperioden (USCIRF 2008).

UNHCR rapporterte i sin *Eligibility guidelines for 2007* at konvertitter ble utsatt for trakassering fra politi og andre offentlige ansatte (2007). Videre hevdet rapporten at rettssikkerheten til konvertitter var dårligere enn for andre dersom en konvertitt skulle bli utsatt for en kriminell handling av et familiemedlem eller islamistiske grupper. I Sentral- og Sør-Irak antar UNHCR at politiet sannsynligvis ikke ville være villig eller kapabel til å tilby beskyttelse pga. ressursmangel, frykt for militante islamistiske grupper eller sympati med gjerningsmannen. I KRG-administrerte områder er apostasi så foraktet i befolkningen at politiet sannsynligvis ikke er villige til å forfølge anklager rettet mot de som angriper apostater (UNHCR 2007). Arrestasjonen av mannen som drepte en konvertitt i Zakho er imidlertid et eksempel på det motsatte.

Konvertitter har blitt arrestert ved flere anledninger i Irak men siden løslatt. Landinfo har imidlertid ikke kommet over rapporter om at det er avsagt dom i noen av tilfellene.

Respons **Irak: Apostasi**

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

- Akin, Jimmy (2005, 25. februar). Christian Convert Killed In Iraq. *Jimmy Akin.org* [blog]. Tilgjengelig fra http://www.jimmyakin.org/2005/02/christian_conve.html [lastet ned 28. april 2009]
- Baker, Barbara G. (2005, 14. mars). Muslim Extremist Murders Kurdish Christian. Martyred Convert Leaves Widow, Five Children in Northern Iraq. *Compass Direct Flash News*. Tilgjengelig fra <http://jmm.aaa.net.au/articles/10766.htm> [lastet ned 28. april 2009]
- Beehner, Lionel (2007, 8. juni). Religious Conversion and Sharia Law. *Council on Foreign Relations*. Tilgjengelig fra http://www.cfr.org/publication/13552/religious_conversion_and_sharia_law.html [lastet ned 28. april 2009]
- Compass Direct News, (2008, 17. november). Iraq: Court releases Christian girl sentenced for murder. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&length=long&lang=en&id_element=5689 [lastet ned 28. april 2009]
- Grim, Brian J. (2008, 15. mai). The Plight of Iraq's Religious Minorities. *The Pew Forum*. Tilgjengelig fra <http://pewforum.org/events/?EventID=183> [lastet ned 28. april 2009]
- IRIN (2007, 21. mai). Iraq: Sunni extremists threaten to kill Christian converts in north. *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=72266> [lastet ned 28. april 2009]
- Landinfo (2009, 4. mars). *Respons Iran: Kristne og konvertitter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/804/1/804_1.pdf [lastet ned 27. april 2009]
- Murphy, Caryle (2005, 29. juni). Evangelicals Fishing for Converts in Iraq. *Washington Post*. Tilgjengelig via http://www.christianaggression.org/item_display.php?type=NEWS&id=1120066546 [lastet ned 28. april 2009]
- [Personal Status Law] (1959). *Law No (188) of the year 1959 - Personal Status Law and amendments*. American Bar Association Iraq Legal Development Project. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain?docid=469cdf3011> (lastet ned 28. april 2009)
- Rennie, David (2003, 26. desember). Bible Belt missionaries set out on a 'war for souls' in Iraq. *Telegraph Media Group*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/1450296/Bible-Belt-missionaries-set-out-on-a-war-for-souls-in-Iraq.html> [lastet ned 28. april 2009]

Respons Irak: Apostasi

- Tavernise, Sabrina (2008, 4. mars). Violence Leaves Young Iraqis Doubting Clerics. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2008/03/04/world/middleeast/04youth.html?ex=1362286800&en=686cdad4b76a883e&ei=5090&partner=rssuserland&emc=rss&pagewanted=all> [lastet ned 28. april 2009]
- UNHCR (2007, august). *UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection needs of Iraqi Asylum Seekers*. Geneve: United Nations High Commissioner for Human Rights. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home/opendoc.pdf?tbl=SUBSITES&id=46dec4da2> [lastet ned 28. april 2009]
- USCIRF (2008, 24. desember). *Report of the United States Commission on Religious Freedom on Iraq*. Washington, DC: U.S. Commission on International Religious Freedom. Tilgjengelig fra <http://www.uscirf.gov/images/iraq%20report%20final.pdf> [lastet ned 22. april 2009]
- Voice, Salem, (2007, 1. januar). Millions of Muslims Converting to Christianity. *Islam Watch*. Tilgjengelig fra <http://www.islam-watch.org/LeavingIslam/Muslims2Christianity.htm> [lastet ned 28. april 2009]
- Walden, Andrew (2008, 3. april). Muslims Leaving Islam in Droves. *Pajamas Media* [blog]. Tilgjengelig fra <http://pajamasmedia.com/blog/muslims-leaving-islam-in-droves/> [lastet ned 28. april 2009]
- Wikipedia (u.å.). *Zoroastrianism*. Wikipedia. Tilgjengelig fra <http://en.wikipedia.org/wiki/Zoroastrianism> [lastet ned 28. april 2009]